

اهداف و برنامه های پیش دبستانی

گروه تألیف :

صرفناز باقری، شبنم دانشیار، منیژه خانی

سرشناسه	باقری، صرفناز، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	اهداف و برنامه های پیش دبستانی
مشخصات نشر	تبریز: انتشارات آلتین، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۲۲ ص: جدول
شابک	۸۰۰۰۰ ریال: 978-600-7101-75-9
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	دانشیار، شبنم، ۱۳۴۹-
شناسه افزوده	خانی، منیژه، ۱۳۴۷-
شماره کتابشناسی ملی	۳۸۴۹۵۰۳

اهداف و برنامه های پیش دبستانی

تألیف: صرفناز باقری، شبنم دانشیار، منیژه خانی

- ناشر: انتشارات آلتین
- قطع: وزیری
- تیراژ: اهدایی
- لیتوگرافی: بابک
- صفحه: ۱۲۲
- چاپ: اول
- صحافی: آذر کتیبه
- بهار: ۱۳۹۴
- قیمت: ۸۰۰۰ تومان

ایمیل: yosefr40@yahoo.com ، rasoliyosef@gmail.com

آدرس اینترنتی: www.Altin-E.ir ، www.arabice.blogfa.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۱-۷۵-۹ ، isbn: 978-600-7101-75-9

پخش مستقیم: آذربایجان شرقی، تبریز، رسولی: -۰۹۳۸۱۴۳۱۱۸۵ - ۰۹۱۴۴۱۲۷۶۹۹

گروه چاپ: ۱۳۸۸/۱۲/۱۱ هیئت امنان گری حقوق این کتاب برای انتشارات آلتین محفوظ است

فهرست مطالب :

عنوان

صفحه

پشگفتار.....	۱.....
۱- دوره پیش دبستانی:.....	۸.....
۲- آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان:.....	۹.....
۱- ۳ ویژگیهای دوره پیش از دبستان کودکان.....	۱۲.....
۱- ۴ تفاوت های فردی کودکان پیش دبستانی.....	۱۴.....
۱- ۵ تاریخچه ی شکل گیری مراکز پیش دبستانی در جهان و سیر تحولی آن:.....	۱۷.....
۱- ۶ تاریخچه شکل گیری مراکز پیش دبستانی در ایران و سیر تحولی آن:.....	۱۹.....
۱- ۷ ساختار و انواع مراکز آموزش پیش دبستانی و کودکان:.....	۲۰.....
۱- ۸ اهداف تاسیس مراکز پیش دبستانی در جهان:.....	۲۲.....
۱- ۹ اهداف تاسیس مراکز دوره پیش دبستانی در ایران:.....	۳۰.....
۱۰- ۱ آشنایی با محیط زیست و علاقه و انس با طبیعت و حفظ آن:.....	۳۱.....
۱۱- ۱ اساسنامه و آیین نامه شکل گیری مراکز پیش دبستانی در ایران:.....	۳۳.....
۱- ۱۲ مدیریت مراکز پیش دبستانی:.....	۳۷.....
۱- ۱۳ روشهای آموزش پیش دبستانی ایران و جهان:.....	۴۲.....

- ۱-۱۴ مواد آموزشی در مراکز پیش دبستانی برای کودکان:..... ۴۳
- ۱-۱۵ بازی های کودکان پیش دبستانی:..... ۴۹
- ۱-۱۶ آموزش هنر به کودکان پیش دبستانی:..... ۵۲
- ۱-۱۷ درس و فعالیت ها و برنامه ها و تجهیزات آموزشی:..... ۵۶
- ۱-۱۸ ویژگی های عمومی مربیان دوره پیش دبستانی:..... ۷۱
- ۱-۱۹ اثرات مراکز پیش دبستانی بر جنبه های شناختی و عاطفی کودکان:..... ۷۲
- ۱-۲۰ اثرات مراکز پیش دبستانی بر جنبه های رفتاری و اجتماعی کودکان:..... ۷۴
- ۱-۲۱ ارزشیابی از عملکرد کودکان پیش دبستانی:..... ۷۵
- ۱-۲۲ تفاوت های جنسیتی در آموزش پیش دبستانی:..... ۷۶
- ۲۳-۱ مهمترین مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی:..... ۸۵
- ۱-۲۴ ترس از مراکز پیش دبستانی و مهد کودک و مدرسه:..... ۹۳
- ۱-۲۵ اختلال بیش فعالی - کمبود توجه:..... ۹۹
- ۱-۲۶ ناسازگاری اجتماعی:..... ۱۰۵
- ۱-۲۷ اختلال یادگیری:..... ۱۰۷
- منابع:..... ۱۱۳

پشگفتار

از نیمه ی دوم قرن هفدهم با انتشار کتاب امیل فیلسوف فرانسوی روسو و اوائل قرن هیجدهم که با پیشرفت دانش روان‌شناسی همراه بود، شاهد تغییرات عمده‌ای در نظام آموزشی و پرورش کشورها هستیم. کودک و عالم کودکی، استعدادها، رغبت‌ها و نیازهای او که قرن‌ها پس از افلاطون و فلاسفه دیگر مورد بی‌اعتنایی بود، روبه اهمیت و اعتبار گذاشت. در عصر حاضر، دو جریان مهم لزوم توجه به کودک را موجب شده است: یکی می‌توان به ظهور دانشمندان بزرگ تربیتی مانند دیوئی در امریکا، کلاپارد در بلژیک، مونته‌سوری در ایتالیا، دکرولی در بلژیک، کوزن در فرانسه، کرشن اشتاینر در آلمان اشاره کرد. همه ی این دانشمندان به شدت از آموزش و پرورش سنتی انتقاد می‌کردند و با آموزش و پرورش جدید براساس عالم کودکی هم رأی و هم صدا بودند. دیگری پیشرفت چشمگیر دانش علوم زیستی و علوم رفتاری، به ویژه روان‌شناسی کودک و مخصوصاً تحقیقات ارزشمند پیازه درباره‌ی رشد ذهنی و فعالیتهای روانی کودک بود که به آموزش و پرورش جانی تازه بخشید و یافته‌ها و نظرات آنان توانست پایه ی فعالیتهای آموزش و پرورش قرار گیرد (تقی‌پور ظهیر، ۱۳۸۱).

روسو، در کتاب امیل (۱۷۶۲) به اهمیت تعلیم و تربیت تاکید می‌کند و آموزش و پرورش دوران کودکی را شروع توکد می‌داند. او معتقد است که آموزش و پرورش باید بر اساس طبیعت کودک پایه ریزی گردد و به جای فرستادن کودکان به مدارس باید آنها را در طبیعت پرورش داد و آموزش و پرورش کودکان را به طبیعت سپرد.

پستالوزی برپایه مکتب طبیعت‌گرایی معتقد است که آموزش و پرورش از طریق بازی و تجربیات حسی شروع می‌شود. به اعتقاد پستالوزی دوره ی تحصیلی باید براساس رشد طبیعی کودک انجام گیرد و کودکان از طریق کشفیات خود مطالب را یاد بگیرند.

در سال ۱۸۳۷ فروبل به ایجاد مرکزی بنام باغ کودک یا کودکستان برای کودکان سه تا شش سال اقدام کرد. فروبل بعد از چند دوره آموزش به این نتیجه رسید که سالهای اول زندگی کودک، بحرانی‌ترین سالهای زندگی می‌باشد. اساس آموزش او بر پایه بازی و فعالیتهای کودک بود. کودکستان های فروبل به گونه‌ای طراحی شده بود که کودکان بتوانند در آن محیط بطور طبیعی رشد و نمو یابند. بازی، ادراک حسی و زندگی هماهنگ با دیگران اساس برنامه‌های این کودکستان ها را تشکیل می‌داد.

در روش های آموزشی مونته‌سوری (۱۹۱۲) نیز محیط آماده، نقش اساسی داشت. در نظام آموزش پیش‌دستانی مونته‌سوری فعالیتهای آموزشی، به طور نظام‌دار

و مرحله به مرحله به کودک ارائه می‌شد و بدین وسیله کودکان بدون هیچ گونه تلاشی به تدریج به سطوح پیچیده مهارت‌های حسی، حرکتی، زبانی و شناختی دست می‌یافتند. اولین کودکان در آمریکا بوسیله شورتز که یک مهاجر آلمانی بود تاسیس شد در کودکانهایی که او تأسیس کرده بود هیچ گاه بیش از شش کودک ثبت نام نکرد یک ملاقات تصادفی بین شورتز و پی بادی موجب ایجاد و گسترش کودکانها در آمریکا گردید (ویر، ۱۹۶۹).

اوایل سالهای ۱۹۰۰ را می‌توان توسعه‌ی آموزش و پرورش دوران کودکی قلمداد کرد. دوران کودکی دوران تدریجی و پیشرونده می‌باشد و در آن دوران کودک از رشدیکنواخت برخوردار می‌باشد. دوران کودکی زمان یادگیری و شکل‌گیری مهارت‌های تازه و آماده شدن برای رسیدن به دوران بلوغ می‌باشد. آموزش و پرورش دوران کودکی نیز بین سالهای ۱۹۰۰ تا ۱۹۵۰ رشدی آهسته و تدریجی داشت اما با نفوذ فلسفه عملگرها تغییراتی در آموزش و پرورش دوران کودکی بوجود آمد. عملگرها معتقد بودند که کودکان نیازمند اندیشیدن، دلیل آوردن، و تصمیم گرفتن برای خود می‌باشند. در ایران اولین مرکز پیش دبستانی هشتاد سال پیش تأسیس گردیده است اما متأسفانه دارای رشد کندی بوده و با وجود اینکه در سالهای اخیر تغییرات زیادی در برنامه‌های درسی کشور ایجاد شده و سند تحول بنیادین و سند

جشم انداز ۲۰ ساله تدوین گردیده است اما آنچه مورد غفلت قرار گرفته توجه به آموزشهای دوره ی پیش دبستانی است اگرچه تلاش می شود تا کودکان در مراکز پیش دبستانی شرکت کنند اما برنامه های مدون برای کیفیت بخشی به آموزشهای این دوره وجود ندارد و منابع کافی در این زمینه موجود نیست. به طور قطع لازمه ی موفقیت و پیشرفت برنامه های آموزشی توجه به آموزشهای دوره های پیش دبستانی و ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزشهای مراکز پیش دبستانی است. در این کتاب تلاش شده ضمن توجه به اهمیت برنامه های این دوره اهداف و حوزه های آموزشی مورد توجه قرار گیرد و به بعضی از مشکلات کودکان در مراکز پیش دبستانی اشاره شود. این کتاب می تواند برای مربیان مراکز پیش دبستانی و دانشجویان رشته ی آموزشهای پیش دبستانی مفید واقع گردد.

در این جا از همه ی عزیزان بخصوص دکتر حسین سیاسی و دکتر تورج هاشمی که مرا در انجام پژوهش های مربوط به مراکز پیش دبستانی یاری کردند تقدیر و تشکر کنم.

قرن بیستم که به عنوان قرن کودک شناخته شده در مقایسه با زمانهای گذشته در واقع همچون عهده ی طلایی برای کودکان می باشد. هر چه از نظر تاریخی بیشتر به عقب برمی گردیم سطح مراقبت از کودک پایین تر رفته و حتی مسئله از بین بردن و

کشتن کودکان نمایان تر می‌شود. کودکان تا قبل از قرن هفدهم، محرومیت‌های بسیار و ضرب و جرح‌های عذاب‌آوری را متحمل گردیده‌اند. آنان حتی ترور می‌شدند و یا از نظر جنسی مورد سوء استفاده قرار می‌گرفتند (دی‌ماز،^۱ ۱۹۷۴).

آریس^۲ (۱۹۶۲) از مطالعه نقاشی‌های قدیمی، مجسمه‌ها و اشکال منقوش روی سنگ‌های قدیمی، نوشته و اتوبیوگرافی‌ها به این نتیجه رسید که دنیای قرون وسطی فاقد آگاهی از موجودیت منحصر به فرد کودک و حالات یگانه دوران کودکی بوده است. در آن زمان‌ها کودکان را مینیاتور افراد بزرگسال می‌دانستند و موجودیتی مستقل برای او قائل نبودند. تغییر نگرش‌ها نسبت به کودک بعد از قرن هفدهم سرآغاز کشف دوران کودکی است زیرا عواطف بزرگسالان نسبت به کودکان به صورت بارزتری نمود پیدا کرده بود و تصاویر کودکان در نقاشی‌ها و سنگ‌نوشته‌ها مشاهده گردید در این دوران ادبیات جداگانه‌ای برای کودکان و نوشته‌های ویژه در مورد آنها مرسوم گردید و در حقیقت کودک جایگاه نسبتاً استواری یافت. با گذشت زمان و با شکل‌گیری تحقیقات علمی و نوشته‌های تربیتی گوناگون در مورد کودک، نیازها، توانایی‌ها و ویژگی‌هایش بارزتر گشته و با مشاهدات امروزی علاقه روزافزونی به

^۱-Dea Mas

^۲-Aries (۱۹۶۲)

آموزش و پرورش کودکان، شغل، رفاه و سرنوشت آینده آنان پدید آمد. روابط بین بزرگترها و کودکان معنی دار شد و کودک بخشی اساسی از زندگی خانوادگی و اجتماعی امروز را تشکیل داد. در تاریخ آموزش و پرورش دوران کودکی، کودکانستان ها^۲ نسبت به مهدکودک ها ریشه های عمیق تری دارند. یکی از نتایج عمومی شدن امر آموزش در این قرن افزایش رقابت تحصیلی است و دستیابی به بسیاری از شغلها بستگی به مدرکی دارد که از مراکز تحصیلی دریافت می شود. ثابت شده است کودکانی که چند سال به مراکز پیش از دبستان رفته اند، آسان تر از آنهایی که از این امتیاز محروم بوده اند وارد دبستان و مراحل بعدی تحصیل میشوند. امروزه اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان بیش از گذشته مورد نظر است. افزایش متقاضیان آموزشهای این دوره، نیاز والدین شاغل و نیاز جامعه، ضرورت تهیه برنامه های کیفی و غنی را در این دوره نشان می دهد. کودکان از ارزشمندترین و غنی ترین سرمایه های هر جامعه به شمار می روند. آنها با توان و قدرت یادگیری و فراگرفتن زاده می شوند و این استوارترین جایگاه و پایه است که هر جامعه در آن قرار دارد و مسیر ترقی خود را طی می کند. کودکان امروز سازندگان جامعه آینده هستند

^۲ - Yochiens